

Article Arrival : 24/12/2019
Related Date : 14/02/2020
Published : 14.02.2020

Doi Number <http://dx.doi.org/10.26449/sssj.2105>

Reference Çiftçi, K.K. (2020). "Kanun Metotlarında Yer Alan Örnek Eserlerin İncelenmesi", International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:6, Issue: 56, pp:644-656.

KANUN METOTLARINDA YER ALAN ÖRNEK ESERLERİN İNCELENMESİ

A Review Of Sample Works Included In Qanun Methods

Dr. Öğr. Üyesi. Kibele Kıvılcım ÇİFTÇİ

Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi, İcra Sanatları Fakültesi, Ses Eğitimi Bölümü, Ankara/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7838-1112>

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de yayımlanmış kanun metotlarındaki örnek eserlerin form, makâm ve bestecisi yönünden incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırmalardan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu Türkiye’de yayımlanmış yedi kanun metodu oluşturmaktadır. Bulgular kendi içerisinde; metotlarda kullanılan örnek eserlerin belirlenmesi, metotlarda yer alan örnek eserlerden ortak ve farklı olanların belirlenmesi, metotlarda yer alan örnek eserlerin form ve makâm yapıları ile birlikte metotlarda yer alan bestecilerin tespiti bakımından sınıflandırılmıştır.

Araştırma; kanun için yazılan metotların ortak ve farklı yönlerinin tespit edilerek değerlendirilmesi ve bu sayede yeni görüşlerle kanun için yapılacak olan bu ve benzeri çalışmalara katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır. Araştırma sonucunda; yedi kanun metodunun belli makâm, form ve bestecilerden seçilen örnek eserler bakımından benzer ve farklı yönlerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Besteci, Kanun Eğitimi, Kanun Metodu, Makâm, Form, Örnek Eser.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the sample works in qanun (zither) methods published in Turkey in terms of form, maqam and composer. In the study, one of the qualitative research methods, document analysis method was used. The seven qanun methods published in Turkey constitute the sample group of the study. The findings were classified among themselves in terms of determining the sample works used in the methods, determining the common and different works among the samples included in the methods, and identifying the form and maqam structures of the sample works included in the methods as well as the composers in the methods.

The study is important in that it seeks to determine and evaluate the common and different aspects of the methods written for qanun, and contribute to similar studies to be conducted on qanun with the new perspectives it will provide. As a result of the research, it was concluded that the seven qanun methods had similar and different aspects in terms of sample works chosen among certain maqam, form composers.

Key Words: Qanun Training, Qanun Method, Maqam, Form, Composer, Sample Work.

1. GİRİŞ

İnsanın kendini ifade edebileceği en önemli sanat dallarından biri olan müzik; bir bilim olarak, evrensel dil olarak, tarihi açıdan kültürü aktarıcı bir unsur olarak, fiziksel bir eğitim olarak, bunlardan öte daha çok bir sanat olarak gereklidir. Müziğin önemi ve faydaları düşünüldüğünde, müzik eğitiminin de önemi ortaya çıkmaktadır. Aristo (MÖ.384-322), “*iyi bir karaktere ulaşmada erken ve yoğun bir müzik eğitimi*” nin olması gerektiğini söyleyerek bu önemi vurgulamıştır. Müzik eğitiminin boyutları, ses eğitimi, müziksel işitme eğitimi, müzik beğenisi eğitimi, yaratıcılık eğitimi ve çalgı çalma eğitimi olarak ele alınmaktadır (Bilen, 1995).

Müzik eğitiminin temel boyutlarından olan çalgı eğitimi; insanın bireysel ve toplumsal yaşantısında önemli bir yer tutmaktadır. Çalgı eğitimi yoluyla insanların kendilerini daha yakından tanıyabildikleri ve yeteneklerini değerlendirebildikleri, sağlıklı, başarılı ve mutlu olabildikleri araştırılıp ortaya konulabilmiş gerçeklerdir. Geçmişten günümüze eğitimin ve çalgı eğitiminin çok çeşitli tanımları yapılmıştır. Özellikle çalgı eğitimine yönelik yapılan bu tanımların üç ortak noktası vardır; bu ortak noktalardan birincisi, bireyin çalgısını çalmasına yönelik uygulanan yöntemler bütünü olup, ikincisi bireyde çalgı öğretimi yoluyla davranış değişikliğinin kendi yaşantısı yolu ile olacağı ve üçüncüsü de

insanların ve toplumların yaşamında bazı önemli etkiler yaratan bir eğitim alanı olduğudur. Böylece çalgı eğitimi; “Çalgı öğretimi yoluyla bireyler ve toplumların devinîşsel, duyuşsal ve bilişsel davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değışiklikler oluşturma ya da yeni davranışlar kazandırma sürecidir.” (Uçan, 1994) şeklinde tanımlanabilir.

Çalgı eğitimine yönelik her türlü etkinlik, insanın davranışlarını istendik yönde değıştirmek üzere düşünülüp, planlanmalıdır. Çünkü çalgı eğitimi; öğretmen ve öğrenci arasında birebir gerçekleşen ve planlı olarak yürütülen bir eğitim sürecidir. Bu süreç içinde öğrenci çalgı hakkında teknik bilgi ve becerileri öğrenir (Yalçınkaya, 2012). Bireysel olarak yapılan çalgı eğitiminde öğrencilere, çalgısını doğru bir teknikle çalma, çalışma süresini verimi arttıracak şekilde ayarlama, düzenli ve disiplinli çalışma alışkanlıkları kazandırma, müzik kültürlerini çalgısı yoluyla en iyi şekilde kavratarak ve ulusal-evrensel müzik sanatını tanıyarak müzikal becerilerini arttırmaya yönelik çalışmalar çalgı eğitiminin başlıca amaçlarıdır (Parasız, 2009). Bunun yanı sıra hedefler ve ilkeler çok önemlidir. Belirlenen hedefler hem herhangi bir özel duruma uygulanabilecek şekilde esnek, hem de bütün durumları içine alabilecek genişlikte düşünülmüş genel hedefler olmalıdır (Büyükaksoy, 1997). Belirlenen hedef davranışlara ulaşmaları ve gerekli öğrenme yaşantılarını geçirmelerine olanak sağlayacak güdüleyici ortamın hazırlanması da önem taşımaktadır. Bu da ders içinde kullanılacak yöntem ve tekniklerin seçimi ile doğru orantılıdır (Öztosun, Barı, 2004).

Çalgı eğitimi için seçilen veya tercih edilen repertuvar; belirlenen hedeflerin gerçekleşmesinde en önemli rolü üstlenmektedir. Kazanılan bilgi ve becerinin niteliği çalgı eğitimi için yazılan alıştırma ve etütlerin, seçilen eserlerin o çalgıdaki kazanımları gerçekleştirmeye olan katkısıyla doğru orantılıdır (Köroğlu, 2016). Eserler seçilirken eserin makam, form, usûl gibi unsurlarına dikkat edilmesi gerekmektedir. Ayrıca eserlerin bütün olarak mı yoksa bir bölümünün mü çalışma kapsamına alınacağına titizlikle karar verilmesi ve eser seçiminde basitten zora şeklinde bir yol izlenmesi daha yararlı olacaktır (Köroğlu, 2016).

Günümüzde Türk müziği çalgı eğitimi belirli bir sistem dâhilinde ve bilimsel olarak ele alınmaya başlanmıştır. Çalgı eğitim ve öğretiminde, usta-çırak ilişkisine bağlı sistemin hala devam ettirildiği gözlemlenmekte ise de teknolojinin ilerlemesi, insan hafızasının gelişen teknoloji ile birlikte zayıflaması, eserlerin yanlış aktarılmaları, hedeflerin farklılaşması meşk sistemini, değışen sosyal-kültürel ve ekonomik ülke koşullarında gittikçe zayıflatmıştır (Yahya, 2002). Bunun bir sonucu olarak; belirli bir standart yakalamak açısından metotlar üzerinde çalışılmaya başlanmış, çalgı müfredatları oluşturulmuş ve öğrenciyi temel alan bir görüş ortaya çıkmıştır.

Çalgı eğitiminin önemli kollarından birisi de kanun eğitimidir. Kanun sazı hem tını hem icra hem de yeniliklere açık yapısıyla özel bir konuma sahiptir. Her çalgının eğitimi hususunda öngörülen bilgiler doğrultusunda, kanun sazını çalan bireyin belli amaçlar doğrultusunda ve belli tekniklerle çalgıdan ses üretmesi gerekmektedir. Sağlıklı ve başarılı bir kanun eğitiminin gerçekleşebilmesi için öğrencinin fiziki durumu, müzikal yeteneği ve yeterli teknik bilgilerle donanması önemlidir. Çalgı eğitiminde uygulanan belli yöntemler olabileceği gibi özellikle bireysel kanun sazı öğretiminde belli yöntemlerle birlikte öğrenci merkezli karma yöntemler de kullanılabilir (Çilden, 2003). Eğitim süresince uygun yöntemlerin seçimi ile eğitime yönelik hedeflerin gerçekleşmesini sağlayacak en önemli etkenlerden birisi de kanun metotlarıdır.

1976 yılında Kanuni İsmail Şençalar’ın hazırlamış olduğu metot, tespit edilebilen ilk kanun metodudur. Bu çalışmayı, 1998 yılında Ümit Mutlu tarafından hazırlanan metot takip etmektedir. 2004 yılında Tahir Aydoğdu’nun çıkarmış olduğu metot, kanun sazında icrâ teknikleri ve üslûp açısından günümüze uygun bir yapıda olduğu görülmektedir. 2007 yılında ise Halil Karaduman tarafından hazırlanan kanun metodu, İngilizce anlatımıyla diğer metotlardan ayrılarak sazın dünyaya açılmasını amaçlayan bir çalışma olmuştur. (Kahyaoğlu, 2009).

Hazırlanmış olan bu ve diğer metotların genelini, metotların başlangıcında yer alan teknik çalışmaların uygulamasına yönelik, Türk müziği repertuarında mevcut bulunan örnek eserler oluşturmaktadır. Bu eserlerin seçimi, çalgının yapısına uygun olup olmaması açısından son derece önemlidir. Çalgı eğitiminde kullanılacak eserlerin, öğrencinin teknik becerileriyle birlikte müzikal becerilerinin

gelişmesinde en önemli araç olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin sözü edilen becerilerinin geliştirilmesinde, çalgıya yönelik oluşturulan dağarcığın ve bu dağarcıktan seçilecek eserin büyük önemi vardır. Çünkü öğrencilerin istenen davranışları kazanabilmeleri bu eserleri icrâ etmeleriyle gerçekleşecektir (Parasız, 2009).

Bu araştırmada yayımlanmış kanun metotları içerisinden; Ahmet L. Taşçı, Beste Aydın, Halil Karaduman, İsmail Şençalar, Tahir Aydoğdu, Turhan Tezelli ve Ümit Mutlu'nun kanun metotları seçilmiştir. Araştırmanın örnekleme kapsamında seçilen yedi metotta yer alan örnek eserler form, makâm ve besteci yönünden incelenmiş, benzer ve farklı yönleri tespit edilmeye çalışılmış, elde edilen sonuçlar ışığında kanun eğitimi için faydalı önerilerde bulunulmuştur.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı; Türkiye’de yayımlanmış kanun metotlarında yer alan örnek eserlerin form, makâm ve bestecisi yönünden incelenmesidir. Çalışmada bu temel amaç doğrultusunda şu soruların cevapları aranmıştır:

- ✓ Metotlarda yer alan örnek eserler hangileridir?
- ✓ Metotlarda yer alan örnek eserlerden ortak olanlar hangileridir?
- ✓ Metotlarda yer alan örnek eserlerin form yapıları nasıldır?
- ✓ Metotlarda yer alan örnek eserlerde kullanılan makâmlar hangileridir?
- ✓ Metotlarda yer alan örnek eserlerin bestecileri kimlerdir?

Bu araştırma; Türkiye’de yayımlanmış kanun metotlarındaki örnek eserlerin form, makâm ve bestecisi yönünden incelenmesine yönelik seçilen örnek eserlerin tespiti, benzer ve farklı yönlerinin ortaya çıkartılması ve elde edilen sonuçlar ışığında kanun eğitimi için faydalı önerilerde bulunulması açısından önem taşımaktadır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma nitel araştırma türündedir.

Nitel araştırma Yıldırım ve Şimşek’e göre (2005:39) “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir.”

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde, doküman analizi yöntemi kullanılmıştır.

Doküman analizi belgelere ve dokümana dayalı araştırmalardandır ve programlar, yönetmelikler, kitaplar, gazeteler, raporlar gibi farklı yazılı ya da elektronik ortamdaki verilerin analizini kapsar (Büyüköztürk vd., 2012:12).

Bu araştırmada; kanun metotlarında yer alan örnek eserlerin bestecileri, form ve makâm yapıları; kullanım özellikleri, benzerlik ve farklılıklarının tespitine yönelik olarak sınıflandırılmış, bu sınıflandırmalar sonucu ortaya çıkan bulgular özetlenmiştir.

2.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Türkiye’de yayımlanmış çalgı metotları oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise Türkiye’de yayımlanmış yedi kanun metodu oluşturmaktadır. Bu metotlar; Ahmet L. Taşçı, Beste Aydın, Halil Karaduman, İsmail Şençalar, Tahir Aydoğdu, Turhan Tezelli ve Ümit Mutlu'nun yazmış olduğu metotlardır. Araştırma kapsamında incelenen örnek eserler; metotların yazarları tarafından seçilen, bazılarında verilen etüdün pekiştirilmesi amacıyla konulmuş, bazılarında ise bestecinin kendi tarafından bestelenip metotta yer alması uygun görülmüş, her bir makâm ve form yapısının kanundaki icrasına yönelik eserlerdir.

2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Örneklem kapsamında Türkiye’de yayımlanmış yedi kanun metodu tespit edilmiştir. Bu metotlar; “Kanun Öğrenme Metodu” (Ahmet L. Taşçı), “Kanun Metodu” (Beste Aydın), “Kanun Metodu” (Halil Karaduman), “Kanun Öğrenme Metodu” (İsmail Şençalar), “Kanun Metodu” (Gültekin

Aydoğdu & Tahir Aydoğdu), “Kanun Metodu” (Turhan Tezelli) ve “Kanun Metodu” (Ümit Mutlu) adlarını taşımaktadır. Ahmet L. Taşçı'nın yazdığı “Kanun Öğrenme Metodu” 1978 yılında yayımlanmış 1. Baskı, Beste Aydın'ın yazdığı “Kanun Metodu” 2007 yılında yayımlanmış 1. Baskı, Halil Karaduman'ın yazdığı “Kanun Metodu” 2007 yılında yayımlanmış 1. Baskı, İsmail Şençalar'ın yazdığı “Kanun Öğrenme Metodu” 1976 yılında yayımlanmış 1. Baskı, Tahir Aydoğdu ve Gültekin Aydoğdu'nun birlikte hazırladıkları “Kanun Metodu” 2004 yılında yayımlanmış 1. Baskı, Turhan Tezelli'nin yazdığı “Kanun Metodu” 1997 yılında yayımlanmış 1. Baskı ve Ümit Mutlu'nun yazdığı “Kanun Metodu” 1998 yılında yayımlanmış 1. Baskı nüshalarıdır. Ayrıca Tahir Aydoğdu & Gültekin Aydoğdu ve Halil Karaduman'ın hazırlamış oldukları iki metotta CD eki varken diğerlerinde CD eki bulunmamaktadır.

Veriler kendi içerisinde; metotlarda kullanılan örnek eserlerin belirlenmesi, metotlarda yer alan örnek eserlerden ortak ve farklı olanların tespiti, metotlarda yer alan örnek eserlerin form yapılarının belirlenmesi, örnek eserlerde kullanılan makâmların ve örnek eserlerin bestecilerinin tespiti bakımından sınıflandırılmaya çalışılmıştır.

3. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde araştırmanın verilerinin çözümlenmesinden elde edilen bulgular: Metotlarda Yer Alan Örnek Eserlere İlişkin Bulgular, Örnek Eserlerden Ortak Eserlere İlişkin Bulgular, Örnek Eserlerin Form Yapılarına İlişkin Bulgular, Örnek Eserlerin Makâmlarına İlişkin Bulgular ve Örnek Eserlerin Bestecilerine İlişkin Bulgular başlıkları altında sunulmakta ve yorumlanmaktadır.

3.1. Metotlarda Yer Alan Örnek Eserlere İlişkin Bulgular

Bu bölümde Ahmet L. Taşçı, Beste Aydın, Halil Karaduman, İsmail Şençalar, Tahir Aydoğdu, Turhan Tezelli ve Ümit Mutlu'nun kanun metotlarında yer alan örnek eserlerin adları, formları, makâmları ve bestecileri ayrı ayrı tablolar halinde sunulmaktadır. Bulgular, tabloların bitiminde bütüncül olarak yorumlanmaktadır.

Tablo 1.1. Ahmet L. Taşçı'nın Kanun Metodunda Yer Alan Örnek Eserler, Formları, Makâmları ve Bestecileri

Sıra No	Eser Adı	Form	Makâm	Besteci
1	Hicâzkâr Saz Eseri	Saz Eseri	Hicâzkâr	Nuri Halil Poyraz
2	Hicâz Rumeli Türküsü “Maya Dağdan Kalkan Kazlar”	Türkü	Hicâz	Anonim
3	Bayâtî Şarkı “Gül Yüzlülerin Şevkine Gel”	Şarkı	Bayâtî	Tab'i Mustafa Efendi
4	İsfahân Şarkı “Dil-i Biçâre Senin Çün Yanıyor”	Şarkı	İsfahân	M. Celâlettin Paşa
5	Hicâz Mandıra	Mandıra	Hicaz	Belirsiz
6	Mâhûr Peşrev (1 Hane+ Teslim)	Peşrev	Mâhûr	Gazi Giray Han
7	Hicâz Şarkı “Kamer Çehre”	Şarkı	Hicâz	Hacı Ârif Bey
8	Hicâz Saz Semâisi	Saz Semâi	Hicâz	Yusuf Paşa
9	Hicâz Saz Semâisi	Saz Semâi	Hicâz	Veli Dede
10	Muhayyer Saz Semâisi	Saz Semâi	Muhayyer	Tanbûri Cemil Bey
11	Ferahfezâ Saz Semâisi	Saz Semâi	Ferahfezâ	Tamer Alanyalı
12	Hüzzâm Şarkı “Belki Bir Melek Peri”	Şarkı	Hüzzâm	Dr. Ümit Mutlu
13	Acemaşîrân Saz Semâisi	Saz Semâi	Acemaşîrân	Dr. Ümit Mutlu

Tablo 1.1'e bakıldığında; araştırma kapsamında incelenen yedi kanun metodundan Ahmet L. Taşçı'nın metodunda yer alan on üç örnek eser tespit edilmiştir. Örnek eserlerin çoğunluğunu saz eserlerinin oluşturduğu Tablo 1.1 incelendiğinde görülmektedir. Bunların arasında bir tane peşrev formunda eser yer alırken beş tane saz semâi ve bir tane de saz eseri örnek verilmiştir. Ayrıca peşrev formundaki eserin sadece birinci hanesi ve teslimi örnek olarak gösterilmiştir.

Tablo 1.2. Beste Aydın'ın Kanun Metodunda Yer Alan Örnek Eserler, Formları, Makâmları ve Bestecileri

Sıra No	Eser Adı	Form	Makâm	Besteci
1	Acemkürdi Şarkı "Yar Peşinde Koşa Koşa Yoruldum"	Şarkı	Acemkürdi	Zeki Duygulu
2	Muhayyerkürdi Şarkı "Duydum ki Unutmuşsun"	Şarkı	Muhayyerkürdi	Selahattin Altınbaş
3	Kürdilihicazkâr Şarkı "Uzun Yıllar Bekledim"	Şarkı	Kürdilihicazkâr	Zeki Müren
4	Kürdilihicazkâr Etüt	Etüt	Kürdilihicazkâr	Onur Akdoğu
5	Nihâvend Şarkı "Gönlümün Bülbülüsün"	Şarkı	Nihâvend	Aleâddîn Yavaşca
6	Nihâvend Saz Semâisi	Saz Semâi	Nihâvend	Ömer Altuğ
7	Nihâvend Şarkı "Bekledim de Gelmedin"	Şarkı	Nihâvend	Y. Asım Arsoy
8	Nihâvend Şarkı "Bahçede Açılmaz Seni Görmezse Çiçekler"	Şarkı	Nihâvend	M. Nurettin Selçuk
9	Mîni Mîni Nihâvend Peşrev	Peşrev	Nihâvend	H. Sadettin Arel
10	Muhayyerkürdi Şarkı "Vedâ"	Şarkı	Muhayyerkürdi	Yusuf Nalkesen
11	Acemkürdi Peşrev	Peşrev	Acemkürdi	İsmail Hakkı Bey
12	Nihâvend Şarkı "Yemeni Bağlamış"	Şarkı	Nihâvend	A. Ulvi Baradan
13	Nihâvend İstanbul Türküsü "Kâtibim"	Türkü	Nihâvend	Anonim
14	Hicâz Sırto	Sırto	Hicâz	Sultan Abdülaziz
15	Rast Medhâl	Medhâl	Rast	Refik Fersan
16	Rast Şarkı "Gitmesin Gözlerinden"	Şarkı	Rast	Necdet Tokatlıoğlu
17	Rast Kanto "Darıldın mı Gülüm Bana"	Kanto	Rast	Kemânî Sarkis Efendi
18	Segâh Peşrev (1 Hane+ Teslim)	Peşrev	Segâh	Neyzen Yusuf Paşa
19	Rast Şarkı (Esmer Ona Derler)	Şarkı	Rast	Selahattin İçli
20	Segâh Şarkı (Ayrılık Yaman Kelime)	Şarkı	Segâh	Sâdettin Kaynak
21	Segâh Şarkı (Leylâ Bir Özge Candır)	Şarkı	Segâh	Sâdettin Kaynak
22	Hüzzâm Şarkı (Gezdiğim Dikenli Aşk Yollarında)	Şarkı	Hüzzâm	Kadri Şençalar
23	Hicâz (Ayşe Operetinden)	Operet	Hicâz	M. Sebahattin Bey
24	Hicâz Peşrev	Peşrev	Hicâz	Neyzen Salim Bey
25	Hicâz Rumeli Türküsü (Dayler Dayler)	Türkü	Hicâz	
26	Hicâz Şarkı (Ey Çerh-i Sitemger)	Şarkı	Hicâz	Medeni Aziz Efendi
27	Hicâz Oyun Havası (Mandıra)	Oyun Havası	Hicâz	Anonim
28	Nihâvend Şarkı (Gökyüzünde Yalnız Gezen Yıldızlar)	Şarkı	Nihâvend	Teoman Alpay
29	Hicâz Şarkı (Gülşen-i Hüsnüne Kimler Varıyor)	Şarkı	Hicâz	Rıfat Bey
30	Hicâzkâr Şarkı (Çiçekler Derleyeyim)	Şarkı	Hicâzkâr	Muzaffer İlkar
31	Sultâniyegâh Saz Semâisi	Saz Semâi	Sultâniyegâh	Hacı Ârif Bey
32	Muhayyer Saz Semâisi	Saz Semâi	Muhayyer	Tanbûri Cemil Bey
33	Hicâz Saz Semâisi	Saz Semâi	Hicâz	Refik Talat Alpman
34	Şehnâz Saz Semâisi	Saz Semâi	Şehnâz	Sedat Öztoprak
35	Karcığâr Saz Semâisi	Saz Semâi	Karcığâr	Nikolaki
36	Neveser Saz Semâisi	Saz Semâi	Neveser	Yusuf Paşa
37	Sazkâr Saz Semâisi	Saz Semâi	Sazkâr	Ferit Sidal
38	Muhayyerkürdi Saz Semâisi	Saz Semâi	Muhayyerkürdi	Sadi Işılây
39	Mâhur Saz Semâisi	Saz Semâi	Mâhur	Nikolaki
40	Nişâburek Medhal	Medhal	Nişâburek	Ali Rıfat Çağatay
41	Mâhur Saz Semâisi	Saz Semâi	Mâhur	Refik Talat Alpman
42	Sivâs Oyun Havası	Oyun Havası	Tâhir	Sedat Öztoprak
43	Hicâz Humâyûn Saz Semâisi	Saz Semâi	Hicâz Humâyûn	Veli Dede
44	Şehnâz Longa	Longa	Şehnâz	Santûri Ethem Efendi
45	Uşşâk Saz Semâisi	Saz Semâi	Uşşâk	Neyzen Aziz Dede
46	Rast Saz Semâisi	Saz Semâi	Rast	Benli Hasan Ağa
47	Hüseyini Saz Eseri (Düğün Evinde)	Saz Eseri	Hüseyini	H. Sâdettin Arel
48	Nikriz Longa	Longa	Nikriz	Tanbûri Cemil Bey
49	Nihâvend Longa	Longa	Nihâvend	Kevser Hanım
50	Hicâz Sırto	Sırto	Hicâz	Halil Altınköprü
51	Sultâniyegâh Sırto	Sırto	Sultâniyegâh	Refik Fersan

Tablo 1.2'ye bakıldığında araştırma kapsamında incelenen yedi kanun metodundan Beste Aydın'ın kanun metodunda yer alan elli bir örnek eser tespit edilmiştir. Örnek eserlerin çoğunluğunu saz eserlerinin oluşturduğu Tablo 1.2 incelendiğinde görülmektedir. Beste Aydın'ın kanun metodu, diğer metotlar içerisinde en fazla eser sayısına sahip olanıdır. Bu sonucun, metotta yer alan örnek eserlerin makâm, form ve besteci çeşitliliği açısından zengin olmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Örnek olarak; operet formu sadece Beste Aydın'ın kanun metodunda kullanılmış, metot; kanto formunun da kullanıldığı iki metottan bir tanesi olmuştur. Ayrıca metotta; peşrev formunda dört eser yer almakta, bunların üçünün tamamı örnek gösterilirken sadece bir tanesi bir hane bir teslim olarak verilmiştir.

Tablo 1.3. Halil Karaduman'ın Kanun Metodunda Yer Alan Örnek Eserler, Formları, Makâmları ve Bestecileri

Sıra No	Eser Adı	Form	Makâm	Besteci
1	Uşşâk Şarkı (Ömrün Şu Biten Neşvesi) /Melodik Bölüm	Şarkı	Uşşâk	Süleyman Erguner
2	Uşşâk Şarkı (Esir-i Zülfünün Ey Yüzü Mâhım) /Melodik Bölüm	Şarkı	Uşşâk	Şevki Bey
3	İsfahân Şarkı (Etme Bihude Figân Vazgeç Gönül) /Melodik Bölüm	Şarkı	İsfahân	Rahmi Bey
4	Hüseyni Peşrev/1. Hane+ Teslim	Peşrev	Hüseyni	Lavtacı Andon
5	Hüseyni Şarkı (Senden Bilirim) /Melodik Bölüm	Şarkı	Hüseyni	Tanbûri Ali Efendi
6	Hüseyni Şarkı (Nedir Bu Haletin) /Melodik Bölüm	Şarkı	Hüseyni	Şevki Bey
7	Muhayyer Peşrev	Peşrev	Muhayyer	Tanbûri Cemil Bey
8	Hicâz Şarkı (Âteş-i Sûzân-ı Firkât) /Melodik Bölüm	Şarkı	Hicâz	Hacı Fâik Bey
9	Rast Şarkı (Karlı Dağı Aştım Geldim) /Giriş Sazı	Şarkı	Rast	Rıfat Bey
10	Rast Medhâl	Medhâl	Rast	Refik Fersan
11	Rast Sirto	Sirto	Rast	Anonim
12	Rast Şarkı (Yine Bir Gülnihâl) /Giriş Sazı	Şarkı	Rast	İsmail Dede Efendi
13	Mâhûr Peşrev	Peşrev	Mâhûr	Tanbûri Cemil Bey
14	Mâhûr Şarkı (Beyoğlu'nda Gezersin)	Şarkı	Mâhûr	Neyzen Rıza Efendi
15	Hüzzâm peşrev	Peşrev	Hüzzâm	Seyfettin Osmanoglu
16	Hüzzâm Şarkı (Her Gece Yollarda Gözledim Seni) /Melodik Bölüm	Şarkı	Hüzzâm	Kasım İnaltekin
17	Segâh Şarkı (Baharlar Yoruldu) /Melodik Bölüm	Şarkı	Segâh	Halil Karaduman
18	Segâh Şarkı (Samanyolu)/Giriş Sazı	Şarkı	Segâh	Metin Bükey
19	Karcıgar Peşrev	Peşrev	Karcıgar	Kemâni Tatyos Efendi
20	Karcıgar Şarkı (O Ahu Bakışlara Bir Anda Kandı Gönül) /Melodik Bölüm	Şarkı	Karcıgar	Fehmi Tokay
21	Sabâ İstanbul Türküsü (Aman Doktor)	Türkü	Sabâ	Anonim
22	Bestenigâr Şarkı (Çok Sürmedi Geçdi) /Melodik Bölüm	Şarkı	Bestenigâr	Enderûni Hâfiz Hüsnü
23	Evç Rumeli Türküsü (Çalın Davulları) /Melodik Bölüm	Türkü	Evç	
24	Muhayyerkürdî Şarkı (Vedâ Busesi) /Giriş Sazı	Şarkı	Muhayyerkürdî	Yusuf Nalkesen
25	Muhayyerkürdî Şarkı (Kadehinde Zehir Olsa)	Şarkı	Muhayyerkürdî	Erol Sayan
26	Şehnâz Peşrev	Peşrev	Şehnâz	Kemâni Ali Ağa
27	Nihâvend Şarkı (Bekledim de Gelmedin) /Giriş Sazı	Şarkı	Nihâvend	Yesâri Âsım Arsoy
28	Nihâvend Şarkı (Süzül Güzel Süzül de Gel) /Giriş Sazı	Şarkı	Nihâvend	Necdet Varol
29	Nihâvend Longa	Longa	Nihâvend	Kevser Hanım
30	Sultâniyegâh Sirto (Bölüm bölüm)	Sirto	Sultâniyegâh	Sadi İşılay
31	Hicâzkâr Şarkı (İzmir'in İçinde Vurdular Beni)	Şarkı	Hicâzkâr	

Tablo 1.3'e bakıldığında araştırma kapsamında incelenen yedi kanun metodundan Halil Karaduman'ın kanun metodunda yer alan otuz bir örnek eser tespit edilmiştir. Ayrıca örnek eserlerin çoğunluğunu sözlü eserlerin oluşturduğu, bu eserler içerisinde on dokuz tanesinin şarkı formundan tercih edildiği Tablo 1.3 incelendiğinde görülmektedir. Ayrıca metotta; peşrev formunda altı eser yer almakta, bunların beşinin tamamı örnek gösterilirken sadece bir tanesi bir hane bir teslim olarak verilmiştir. Bir hane bir teslim olarak verilen peşrev metottaki örnek eserler sıralamasında en başta yer almaktadır.

Tablo 1.4. İsmail Şençalar'ın Kanun Metodunda Yer Alan Örnek Eserler, Formları, Makâmları ve Bestecileri

Sıra No	Eser Adı	Form	Makâm	Besteci
1	Hüseyni Şarkı (Gel de yakın Göreyim)	Şarkı	Hüseyni	İsmail Şençalar
2	Muhayyer Şarkı (Gurbetteyim)	Şarkı	Muhayyer	İsmail Şençalar

Tablo 1.4'e bakıldığında araştırma kapsamında incelenen yedi kanun metodundan İsmail Şençalar'ın kanun metodunda yer alan ve besteleri kendisine ait olan iki örnek eser tespit edilmiştir. Ayrıca örnek eserlerin ikisinin de sözlü eserler olduğu Tablo 1.4 incelendiğinde görülmektedir.

Tablo 1.5. Tahir Aydoğdu & Gültekin Aydoğdu Kanun Metodunda Yer Alan Örnek Eserler, Formları, Makâmları ve Bestecileri

Sıra No	Eser Adı	Form	Makâm	Besteci
1	Uşşâk Şarkı (Ayva Çiçek Açmış Yaz mı Gelecek)	Türkü	Uşşâk	Belirsiz
2	Hicâz Şarkı (Adalardan Bir Yâr Gelir Bizlere)	Şarkı	Hicâz	Yesâri Âsim Arsoy
3	Hicâz Dua (Bahar Bakışlı Anam)	İlâhi	Hicâz	Gültekin Aydoğdu
4	Kürdilihicâzkâr Şarkı (Gitti O Güzel Yadıma Bir Handesi Kaldı)	Şarkı	Kürdilihicâzkâr	Gültekin Aydoğdu
5	Hicâzkâr Şarkı (Bir Yâr Sevdim Kuşadalı)	Şarkı	Hicâzkâr	Belirsiz
6	Acemaşîrân Zeybek	Zeybek	Acemaşîrân	Sedat Öztoprak
7	Çargâh Sırto	Sırto	Çargâh	Sedat Öztoprak
8	Hicâzkâr Saz Semâisi	Saz Semâi	Hicâzkâr	Kemal Niyazi Seyhun
9	Hüseyini Saz Semâisi	Saz Semâi	Hüseyini	Gültekin Aydoğdu
10	Hüzzâm Saz Semâisi	Saz Semâi	Hüzzâm	Üdi Nevres Bey
11	Kürdilihicâzkâr Saz Semâisi	Saz Semâi	Kürdilihicâzkâr	Reşat Aysu
12	Mâhûr Saz Semâisi	Saz Semâi	Mâhûr	Gültekin Aydoğdu
13	Nihâvend Saz Semâisi	Saz Semâi	Nihâvend	Gültekin Aydoğdu
14	Nihâvend Longa	Longa	Nihâvend	Keşer Hanım
15	Sultâniyegâh Oyun Havası	Oyun Havası	Sultâniyegâh	Sâdi İşlay
16	Sûzidil Saz Semâisi	Saz Semâi	Sûzidil	Gültekin Aydoğdu
17	Şehnâz Longa	Longa	Şehnâz	Santûri Ethem Efendi
18	Rast Peşrev (1 Hane+ Teslim)	Peşrev	Rast	Refik Fersan
19	Bir Türkü (Yegâh Üzerinde Rast)	Türkü	Rast	Belirsiz
20	Bir Saz Semâisi (4. Hane+ Mülazime/Hüseyiniaşîrân Üzerinde Uşşâk)	Saz Semâi	Uşşâk	Günaydın Kaynak
21	Bir Şarkı (İrâk Üzerinde Hüzzâm)	Şarkı	Hüzzâm	3. Selim
22	Hicâzkâr Swing		Hicâzkâr	Kâmil Erdem
23	La Paloma (İki Kanun İçin)			
24	Vals (Tuna Dalgaları)	Vals		J. İvanovici
25	Vals (Fındıkkıran Suiti'nden)	Vals		Tchaikovski
26	Re Minör 9. Senfoni'den			L.V. Beethoven
27	Take Five			Paul Desmond
28	Arazbâr Saz Eseri (Dalgaların Oyunu)	Saz Eseri	Arazbâr	Yalçın Tura
29	Sakena			Xarhakos
30	Romance			Anonim/Uyarlama: Tahir Aydoğdu

Tablo 1.5'e bakıldığında araştırma kapsamında incelenen yedi kanun metodundan Tahir Aydoğdu & Gültekin Aydoğdu'nun kanun metodunda yer alan otuz örnek eser tespit edilmiştir. Makâm, form ve besteci çeşitliliğinin bu metotta da fazla olduğu ve örnek eserlerin çoğunluğunu saz eserlerinin oluşturduğu Tablo 1.5 incelendiğinde görülmektedir. Bunlar arasında peşrev formunda bir esere yer verilmiş, eserin sadece birinci hanesi ve teslimi örnek olarak gösterilmiştir. Ayrıca metotta; Türk müziği formlarının yanı sıra Batı müziği formlarına da yer verilmiş olduğu, örneğin; vals formunda bestelenmiş eser örneklerinin sadece bu metotta tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 1.6. Turhan Tezelli'nin Kanun Metodunda Yer Alan Örnek Eserler, Formları, Makâmları ve Bestecileri

Sıra No	Eser Adı	Form	Makâm	Besteci
1	Uşşâk Peşrev	Peşrev	Uşşâk	Tatyos
2	Uşşâk Şarkı (Bu Akşam Gün Batarken Gel)	Şarkı	Uşşâk	Tatyos
3	Uşşâk Türkü (Telgrafın Telleri)	Türkü	Uşşâk	Anonim
4	Rast Peşrev (1 Hane+ Teslim)	Peşrev	Rast	Tatyos
5	Rast Potpori		Rast	
6	Rast Türkü (Darıldın mı Gülüm Bana)	Türkü	Rast	Anonim
7	Hicâz Peşrev (1 Hane+ Teslim)	Peşrev	Hicâz	Veli Dede
8	Hicâz Rumeli Türkü (Pencere Açıldı Bilal Oğlan)	Türkü	Hicâz	Anonim
9	Hicâz Kasap Havası		Hicâz	Belirsiz
10	Hicâz Saz Semâisi	Saz Semâi	Hicâz	Necdet Dönmez
11	Hüseyini Peşrev (1 Hane+ Teslim)	Peşrev	Hüseyini	Lavtacı Andon
12	Hüseyini Saz Semâisi	Saz Semâi	Hüseyini	Tatyos

13	Nihâvend Peşrev (1 Hane+ Teslim)	Peşrev	Nihâvend	Osman Bey
14	Nihâvend Şarkı (Yemeni Bağlamış)	Şarkı	Nihâvend	Ali Ulvi Baradan
15	Nihâvend Longa	Longa	Nihâvend	Kevser Hanım
16	Hüzzâm Peşrev (1 Hane+ Teslim)	Peşrev	Hüzzâm	Osman Bey
17	Hüzzâm Türkü (Küçük Yaşta Aldım Sazı Elime)	Türkü	Hüzzâm	Belirsiz
18	Sûznâk Peşrev (1 Hane+Teslim)	Peşrev	Sûznâk	Tatyos
19	Sûznâk Şarkı (A Benim Mor Çiçeğim)	Şarkı	Sûznâk	Osman Pehlivan
20	Sûznâk Saz Semâisi	Saz Semâi	Sûznâk	Tatyos
21	Kürdilihicâzkâr Peşrev (1 Hane+Teslim)	Peşrev	Kürdilihicâzkâr	Kemençeci Vasilâki
22	Kürdilihicâzkâr Saz Semâisi	Saz Semâi	Kürdilihicâzkâr	Tatyos
23	Rast Oyun Havası (Rast Ondört)	Oyun Havası	Rast	
24	Bayâti Arap Saz Semâisi	Saz Semâi	Bayâti	

Tablo 1.6'a bakıldığında araştırma kapsamında incelenen yedi kanun metodundan Turhan Tezelli'nin kanun metodunda yer alan yirmi dört örnek eser tespit edilmiştir. Metotta eser sayısı bakımından en çok tercih edilen bestecinin Tatyos olduğu anlaşılmaktadır. Örnek eserlerin çoğunluğunu saz eserlerinin oluşturduğu Tablo 1.5 incelendiğinde görülmektedir. Bunlar arasında; peşrev formunda sekiz eser yer almakta, bunlardan sadece bir tanesinin tamamı örnek gösterilirken diğer yedi tanesi bir hane bir teslim olarak verilmiştir. Metotta tamamı verilen peşrev formundaki eser, örnek eserler sıralamasında en başta yer almaktadır.

Tablo 1.7. Ümit Mutlu'nun Kanun Metodunda Yer Alan Örnek Eserler, Formları, Makâmları ve Bestecileri

Sıra No	Eser Adı	Form	Makâm	Besteci
1	Hicâzkâr Saz Eseri	Saz Eseri	Hicâzkâr	Nuri Halil Poyraz
2	Hicâz Rumeli Türküsü (Vardar Ovası)	Türkü	Hicâz	
3	Bayâti Şarkı (Gül Yüzlülerin Şevkine Gel)	Şarkı	Bayâti	Tab'i Mustafa Efendi
4	İsfahân Şarkı (Dil-i Biçâre Senin Çün Yanyor)	Şarkı	İsfahân	M. Celâlettin Paşa
5	Hicâz Mandıra	Oyun Havası	Hicâz	Belirsiz
6	Mâhûr Peşrev (1 Hane+ Teslim)	Peşrev	Mâhûr	Gazi Giray Han
7	Hicâz Şarkı (Kamer Çehre)	Şarkı	Hicâz	Hacı Ârif Bey
8	Hicâz Saz Semâisi	Saz Semâi	Hicâz	Yusuf Paşa
9	Hicâz Saz Semâisi	Saz Semâi	Hicâz	Veli Dede
10	Muhayyer Saz Semâisi	Saz Semâi	Muhayyer	Tanbûri Cemil Bey- Üdi Nevres Bey
11	Ferahfezâ Saz Semâisi	Saz Semâi	Ferahfezâ	Tamer Alanyalı
12	Hüzzâm Şarkı (Belki Bir Melek Peri)	Şarkı	Hüzzâm	Dr. Ümit Mutlu
13	Acemaşîrân Saz Semâisi	Saz Semâi	Acemaşîrân	Dr. Ümit Mutlu

Tablo 1.7'e bakıldığında araştırma kapsamında incelenen yedi kanun metodundan Ümit Mutlu'nun kanun metodunda yer alan 13 örnek eser tespit edilmiştir. Bu metotta yer alan örnek eserler, Ahmet L. Taşçı'nın metodunda yer alan örnek eserlerle birebir aynıdır. Metotlar arasında form, makâm ve besteci yönünden yapılan incelemelerin ve ortaya çıkan bulguların karşılaştırmaları, bu durum göz önüne alınarak ortaya konulmuştur. Örnek eserlerin çoğunluğunu saz eserlerinin oluşturduğu Tablo 1.5 incelendiğinde görülmektedir.

3.2. Metotlarda Yer Alan Örnek Eserlerden Ortak Eserlere İlişkin Bulgular

Bu bölümde; kanun metotlarında yer alan örnek eserlerden ortak eserler belirlenirken ortak eserlerin metotların tamamında ya da yarından fazlasında yer alıyor olması ölçüt olarak alınmıştır. Buna göre incelenen yedi metotta ortak gösterilebilecek eser yoktur. Ortak eserin bulunduğu ve sadece bir eserin tespit edildiği metot sayısı en fazla üçtür. Her üç metotta da yer alan bu eser Nihâvend Longa (Kevser Hanım)'dır. Ahmet L. Taşçı ve Dr. Ümit Ümit Mutlu'nun kanun metotlarında yer alan ortak eserlerin hepsi birebir aynıdır. Metotlarında aynı eserlere yer vermişlerdir ve bu eserlerin üç tanesi Beste Aydın'ın metodunda yer almaktadır. Eserler şöyledir: Hicaz Mandıra, Hicâz Saz Semâisi (Veli Dede) ve Muhayyer Saz Semâisi (Tanbûri Cemil Bey). Ayrıca incelenen metotlar içerisinde en fazla ortak esere sahip diğer metotlar; Beste Aydın, Halil Karaduman, Tahir Aydoğdu ve Turhan Tezelli kanun metotlarıdır. İsmail Şençalar'ın kanun metodunda yer alan iki örnek eser kendisine aittir ve diğer metotlarda yer almamaktadır. Metotların genelinde ortaklık gösteren eserler ise şunlardır: Nihâvend Şarkı (Bekledim de Gelmedin/ Y. Âsım Arsoy), Muhayyerkürdî Şarkı (Vedâ Bûsesi/ Yusuf Nalkesen), Nihâvend Şarkı (Yemeni Bağlamış/ A. Ulvi Baradan), Rast Medhâl (Refik Fersan), Rast Kanto

(Darıldım mı Gülüm Bana/ Kemâni Sarkis Efendi), Hicâz Mandıra, Hicâz Saz Semâisi (Veli Dede), Muhayyer Saz Semâisi (Tanbûrî Cemil Bey), Şehnâz Longa (Santûrî Ethem Efendi), Nihâvend Longa (Kevser Hanım), Hüseyini Peşrev (Lavtacı Andon/1 Hâne+ Teslim), Sultâniyegâh Sirtö (Sadi Işlay).

3.3. Metotlarda Yer Alan Örnek Eserlerin Bestecilerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde; kanun metotlarında yer alan örnek eserlerin bestecileri incelenen metot sırasına göre sıralanmış ve Tablo 3’de sunulmuştur. Tablonun yan dağılımlarında besteciye ait eserin kullanılan sıklığı ile bestecinin eserlerinin yedi metotta yer alma durumu verilmiştir. Metotlarda yer alan yüz yirmi örnek eserin seksen beş bestecisi tespit edilmiştir. İncelenen metotlarda bu bestecilerden on dokuzunun iki ve daha fazla eseri mevcutken geri kalan altmışaltı bestecinin sadece bir eserinin metotlarda yer aldığı görülmüştür.

Tablo 3. Metotlarda Yer Alan Örnek Eserlerin Bestecilerine Göre Dağılımı

Sıra No	Besteci	Eser Sayısı	Kaç Metotta Kullanılmış	Sıra No	Besteci	Eser Sayısı	Kaç Metotta Kullanılmış
1	Nuri Halil Poyraz	1	2	44	Neyzen Aziz Dede	1	1
2	Tâb’î Mustafa Efendi	1	2	45	Benli Hasan Ağa	1	1
3	M. Celâlettin Paşa	1	2	46	Kevser Hanım	1	4
4	Gazi Giray Han	1	2	47	Halil Altınköprü	1	1
5	Hacı Ârif Bey	2	3	48	Süleyman Erguner	1	1
6	Yusuf Paşa	3	3	49	Şevki Bey	2	1
7	Veli Dede	2	4	50	Rahmi Bey	1	1
8	Tanbûrî Cemil Bey	4	4	51	Lavtacı Andon	1	2
9	Tamer Alanyalı	1	2	52	Rıfat Bey	1	1
10	Dr. Ümit Mutlu	2	2	53	İsmail Dede Efendi	1	1
11	Tamer Alanyalı	1	2	54	Neyzen Rıza Efendi	1	1
12	Zeki Duygulu	1	1	55	Seyfettin Osmanoğlu	1	1
13	Selahattin Altınbaş	1	1	56	Kasım İnaltekin	1	1
14	Zeki Müren	1	1	57	Halil Karaduman	1	1
15	Onur Akdoğu	1	1	58	Metin Bükey	1	1
16	Aleâddin Yavaşca	1	1	59	Kemâni Tatyos Efendi	8	2
17	Ömer Altuğ	1	1	60	Fehmi Tokay	1	1
18	Y. Âsım Arsoy	2	2	61	Enderüni Hâfız Hüsnü	1	1
19	M. Nurettin Selçuk	1	1	62	Erol Sayan	1	1
20	H. Sadettin Arel	2	1	63	Kemâni Ali Ağa	1	1
21	Yusuf Nalkesen	1	2	64	Necdet Varol	1	1
22	İsmail Hakkı Bey	1	1	65	İsmail Şençalar	2	1
23	A.Ulvi Baradan	1	2	66	Gültekin Aydoğdu	6	1
24	Sultan Abdülaziz	1	1	67	Kemal Niyazi Seyhun	1	1
25	Refik Fersan	3	3	68	Üdi Nevres Bey	1	1
26	Necdet Tokathoğlu	1	1	69	Reşat Aysu	1	1
27	Kemâni Sarkis Efendi	1	1	70	Günaydın Kaynak	1	1
28	Selâhattin İçli	1	1	71	III. Selim	1	1
29	Sadettin Kaynak	2	1	72	Kamil Erdem	1	1
30	Kadri Şençalar	1	1	73	J. İvanovici	1	1
31	M. Sebahattin Bey	1	1	74	TC Haikovski	1	1
32	Neyzen Salim Bey	1	1	75	L.V. Beethoven	1	1
33	Medenî Aziz Efendi	1	1	76	Paul Desmond	1	1
34	Teoman Alpay	1	1	77	K.H. Yaşar	1	1
35	Rıfat Bey	2	2	78	Yalçın Tura	1	1
36	Muzaffer İklar	1	1	79	Xarhakos	1	1
37	Refik Talat Alpman	2	1	80	Necdet Dönmez	1	1
38	Sedat Öztoprak	4	2	81	Osman Bey	2	1
39	Kemençeci Nikolaki	2	1	82	Osman Pehlivan	1	1
40	Ferit Sıdal	1	1	83	Kemençeci Vasilâki	1	1
41	Sadi Işlay	2	3	84	Tanbûrî Ali Efendi	1	1
42	Ali Rıfat Çağatay	1	1	85	Hacı Fâik Bey	1	1
43	Santûrî Ethem Efendi	1	2				

Tablo 3’te görüldüğü gibi yedi kanun metodunda yer alan örnek eserlerde en çok Tanbûrî Cemil Bey, Sedat Öztoprak, Neyzen Yusuf Paşa, Refik Fersan, Kemâni Tatyos Efendi ve Gültekin Aydoğdu’nun bestelemiş olduğu eserler tercih edilmiştir. Tanbûrî Cemil Bey’in incelenen yedi kanun metodunun dördünde eserleri tercih edilirken, Refik Fersan ve Yusuf Paşa’ya ait eserlerin de metotların üçünde

yer aldığı Tablo 3 incelendiğinde görülmektedir. Ayrıca eser sayısı bakımından en çok esere sahip bestecinin Kemânî Tatyos olduğu, bunu altı eser sayısı ile Gültekin Aydoğdu'nun takip ettiği de anlaşılmaktadır.

3.4. Metotlarda Yer Alan Örnek Eserlerin Makamlarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde; kanun metotlarında örnek eserler bölümlerinde yer alan örnek eserlerin makamları Tablo 4.1'de gösterilmektedir.

Tablo 4.1. Metotlarda Yer Alan Örnek Eserlerin, Kullanılan Makâmlara Göre Dağılımı

Sıra No	Makâm	Kullanım Sıklığı	Kaç Metotta Kullanılmış	Sıra No	Makâm	Kullanım Sıklığı	Kaç Metotta Kullanılmış
1	Acemaşîrân	2	2	17	Muhayyer	3	5
2	Acemkürdî	2	1	18	Muhayyerkürdî	4	2
3	Arazbâr	1	1	19	Neveser	1	1
4	Bayâti	2	3	20	Nihâvend	12	6
5	Bestenigâr	1	1	21	Nikrîz	1	1
6	Çargâh	1	1	22	Nişâburek	1	1
7	Evç	1	1	23	Rast	13	5
8	Ferahfezâ	1	2	24	Sabâ	1	1
9	Hicâz	19	6	25	Sazkâr	1	1
10	Hicâzkâr	6	6	26	Segâh	5	2
11	Hüseyîni	7	5	27	Sultâmyegâh	3	3
12	Hüzzâm	8	6	28	Sûz-i Dil	1	1
13	İsfahân	1	2	29	Sûz-nâk	3	1
14	Karcığâr	3	2	30	Şehnâz	3	3
15	Kürdîlihicâzkâr	6	3	31	Tâhir	1	1
16	Mâhûr	6	5	32	Uşşâk	8	4

Tablo 4.1'de görüldüğü gibi yedi kanun metodunda yer alan örnek eserler bölümünde otuz iki farklı makâmda eser kullanılmıştır. Bu makâmlardan Hicâz makâmı on dokuz eserle, yedi metodun altısında da en çok tercih edilen makâm olmuştur. Yine Hicâzkâr, Hüzzâm ve Nihâvend makâmları yedi metodun altısında da kullanılan makâmlardır. Metotlarda; eser sayısı bakımından en çok tercih edilen Hicâz makâmından sonra Rast makâmı on üç eser örneği ile ikinci, Nihâvend makâmı ise on iki eser örneği ile üçüncü sırada yer almaktadır.

3.5. Metotlarda Yer Alan Örnek Eserlerin Form Yapılarına İlişkin Bulgular

Metotlarda; örnek eserlerin form yapıları iki şekilde görülmektedir. Bunlar saz eseri formları ve sözlü eser formları olmak üzere sınıflandırılarak araştırma kapsamında incelenmiş, Tablo 5.1 ve Tablo 5.2'de gösterilmiştir.

Tablo 5.1. Metotlarda Yer Alan Örnek Saz Eserlerinin, Kullanılan Formlara Göre Dağılımı

Sıra No	Kullanılan Form	Kullanım Sıklığı	Kaç Metotta Kullanılmış
1	Saz Eseri	3	4
2	Peşrev	18	6
3	Saz Semâî	31	4
4	Medhal	2	3
5	Mandırâ	1	3
6	Etüt	1	1
7	Longa	3	4
8	Sirto	5	3
9	Oyun Havası	3	4
10	Zeybek	1	1
11	Vals	2	1

Tablo 5.1'de görüldüğü gibi yedi kanun metodunda yer alan örnek eserler bölümünde on bir farklı formda eser yer almaktadır. Eser sayısına bakıldığında; saz semâî formu, yedi metodun dördünde en çok tercih edilen olmuş, bu formda otuz bir örnek eser gösterilmiştir. Peşrev formu, eser sayısı bakımından saz semâî formundan sonra gelmiş ve yedi metodun altısında tercih edilen form olmuştur. Kullanım sıklığı bakımından üçüncü sırada yer alan sirto formunda beş eser, yedi metodun üçünde yer almaktadır.

Tablo 6.1. Metotlarda Yer Alan Örnek Sözlü Eserlerin, Kullanılan Formlara Göre Dağılımı

Sıra No	Kullanılan Form	Kullanım Sıklığı	Kaç Metotta Kullanılmış
1	Şarkı	47	7
2	Türkü	10	6
3	İlâhi	1	1
4	Kanto	1	2
5	Operet	1	1

Tablo 6.1’de görüldüğü gibi yedi kanun metodunda yer alan örnek eserler bölümünde beş farklı formda eser yer almaktadır. Eser sayısına bakıldığında; şarkı formu, yedi metodun yedisinde de en çok tercih edilen olmuş, bu formda kırk yedi örnek eser gösterilmiştir. Türkü formu, eser sayısı bakımından şarkı formundan sonra gelmiş ve yedi metodun altısında tercih edilen form olmuştur. Tercih edilen diğer üç formda ise birer eser mevcut olup yedi metodun en fazla ikisinde kullanılmıştır.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmada; çalgı eğitimin bir kolu olan kanun eğitimine yönelik hazırlanmış yedi kanun metodu; form, makâm ve besteci özellikleri yönünden incelenmiş, araştırmanın amacına yönelik bulgular tespit edilip yorumlanmıştır. Araştırmada; örnek eserlerin melodik yapılarına bakıldığında, zorluk ve kolaylık dereceleri rahatlıkla anlaşılabilir. Buna göre; bazı eserlerin bestelendikleri makâm, usûl ve formlar o eserin başlangıç seviyesine uygun olup olmadığını belirleyebilmektedir. İncelenen metotların bazılarında şarkı, türkü veya ilâhi gibi küçük usûllerle oluşan ve daha akılda kalıcı olduğu düşünülen formların tercih edilme sebebinin bu olabileceği düşünülmektedir.

İncelenen yedi kanun metodu içerisinde; en fazla eser sayısına sahip olanın Beste Aydın’ın kanun metodu olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Kullanılan makâm, form ve besteci çeşitliliği diğer metotlara göre oldukça fazladır. Metodun örnek eserler bölümünde, herhangi bir başlangıç, orta veya ileri seviye gözetilmeden eserlerin listelendiği anlaşılmaktadır. Metotta yer alan peşrev ve saz semâi formlarındaki eserlere bakıldığında; bir eser hariç diğer eserlerin dört hane+ bir teslim olmak üzere tamamı tercih edilmiştir. Ayrıca örnek eserlerin çoğunluğunu saz eserlerinin oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Halil Karaduman’ın kanun metodunda yer alan örnek eserlerin çoğunluğunu sözlü eserlerin oluşturduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Metotta; on dokuz eserle şarkı formu en çok tercih edilen form olmuştur. Başlangıç seviyesine uygun, akılda kalıcılığı kolay olduğu düşünülen şarkı formundaki eserlerle başlanmış, verilen ilk peşrev formundaki eserin de sadece birinci hanesi ve teslimi gösterilmiştir. Metodun örnek eserler sıralamasında hem kullanılan makâmlar hem de form yapıları açısından başlangıç seviyesine uygun eserlerle başlanıp, orta ve ileri seviyeye uygun eserlerle devam edildiği anlaşılmaktadır.

İsmail Şençalar’ın kanun metodunda; bestesi kendisine ait iki örnek eser tespit edilmiştir. Her iki eser de şarkı formundadır. Örnek eser sayısı göz önüne alındığında eserlerin, herhangi bir seviye gözetilmeden tercih edildiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tahir Aydoğdu& Gültekin Aydoğdu’nun kanun metodunda tercih edilen örnek eserlerin, makâm, form ve besteci çeşitliliği açısından zengin olduğu görülmüştür. Seçilen örnek eserlerin çoğunluğunu saz eserlerinin oluşturduğu ve bunlar arasında peşrev formunda sadece bir eserin tercih edildiği, peşrevin de bir hane ve bir teslim olarak verildiği tespit edilmiştir. Metotta; Türk müziği formlarının yanı sıra Batı müziği formlarının da tercih edildiği görülmüştür. Başlangıç seviyesine uygun olarak; türkü, şarkı ve ilâhi formlarının eser sıralamasında önde olması, sonrasında her seviyeye uygun olduğu düşünülen farklı makâm ve form yapılarında eserlerin örnek gösterilmesi, kanun eğitimi için gereken seviye gözetiminin önemsendiğini ve uygulandığını ortaya koymaktadır. Metotta; ileri icra seviyesine uygun olduğu düşünülen Batı müziği formlarının kullanımı ile kanun sazının icra alanlarını genişletmek hedefi ile hareket edildiği düşünülmektedir.

Turhan Tezelli’nin kanun metodunda yer alan örnek eserlerde; eser sayısı bakımından en çok tercih edilen bestecinin Tatyos olduğu, eserlerin çoğunluğunu saz eserlerinin oluşturduğu tespit edilmiştir. Metotta yer alan peşrev formundaki sekiz eserden sadece bir tanesinin tamamı gösterilirken diğer yedi tanesi bir hane bir teslim olarak verilmiştir. Örnek eserler sıralamasında ilk başta yer alan ve tamamı verilen peşrev formundaki eser, başlangıç seviyesine göre zor olduğu düşünülen bir eserdir.

Devamında daha akılda kalıcı ve kolay olduğu düşünülen şarkı, türkü formundan eserler tercih edilmiş ise de seviyeye göre bir sıralama ve tercih olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Araştırma kapsamında incelenen yedi kanun metodunda toplam yüz elli bir örnek eser tespit edilmiş, ortak eserlere yönelik bulgularda; Ahmet L. Taşçı ve Dr. Ümit Mutlu'nun kanun metotlarında yer alan örnek eserlerin birebir aynı olduğu belirlenmiştir. Bulgulara yönelik yapılan karşılaştırma ve değerlendirmelerde bu durum göz önüne alınarak bir sonuç elde edilmeye çalışılmıştır. Her iki metotta yer alan örnek eserlerin çoğunluğunu saz eserlerinin oluşturduğu sonucuna varılmış, diğer metotlarda yer alan ve genellikle peşrev veya saz semâi formunda olan bazı eserlerin, sadece birinci hane ve teslimine yer verilirken Ahmet L. Taşçı ve Dr. Ümit Mutlu metotlarında eserlerin tamamının yer aldığı görülmüştür. Eserlerin melodik yapısı, formu ve makâmı da göz önünde bulundurulduğunda zorluk derecesi ileri seviyede olan bir eserle başladığı, her iki metotta da örnek eserlerin herhangi bir başlangıç, orta veya ileri seviye tespitine yönelik bir tercih ile seçilmediği anlaşılmaktadır.

Yedi kanun metodu içerisinde; Beste Aydın, Halil Karaduman, Tahir Aydoğdu ve Turhan Tezelli'nin kanun metotlarının en fazla esere sahip metotlar olduğu sonucuna ulaşılmış, bu sonuca göre; Nihâvend Şarkı (Bekledim de Gelmedin/ Y. Âsım Arsoy), Muhayyerkürdî Şarkı (Vedâ Bûsesi/ Yusuf Nalkesen), Nihâvend Şarkı (Yemeni Bağlamış/A. Ulvi Baradan), Rast Medhal (Refik Fersan), Rast Kanto (Darıldın mı Gülüm Bana/ Kemânî Sarkis Efendi), Hicâz Mandıra, Hicâz Saz Semâisi (Veli Dede), Muhayyer Saz Semâisi (Tanbûrî Cemil Bey), Şehnâz Longa (Santûrî Ethem Efendi), Nihâvend Longa (Kevser Hanım), Hüseyini Peşrev (Lavtacı Andon/ 1. Hâne + Teslim) ve Sultâniyegâh Sirto (Sadi Işılav) ortaklık gösteren eserler olarak tespit edilmiştir.

Metotlarda; bestecisi belli yüz yirmi örnek eser tespit edilmiş ve besteci sayısının seksen beş olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tespit edilen on dokuz bestecinin iki ve daha fazla eseri olduğu görülmüş, altmışaltı bestecinin ise sadece bir eserle metotlarda yer aldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Örnek eserlerin bestecilerine yönelik ortaya çıkan bulgularda; Tanbûrî Cemil Bey, Sedat Öztoprak, Neyzen Yusuf Paşa, Refik Fersan, Kemânî Tatyos Efendi ve Gültekin Aydoğdu'nun eserlerinin en çok tercih edildiği, metotlarda; eser sayısı bakımından en çok esere sahip bestecinin Kemânî Tatyos olduğu sonucuna varılmıştır.

İncelenen yedi kanun metodunda; otuz iki farklı makâmda örnek eser tercih edildiği tespit edilmiş, eser sayısı ve kullanım sıklığı açısından Hicâz makâmının en çok tercih edilen makâm olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hicâz makâmından sonra Rast makâmının da on üç eser örneği ile çok tercih edildiği görülmüştür.

İsmail Şençalar'ın kanun metodu hariç diğer altı metotta hem saz eserlerine hem de sözlü eserlere yer verilmiştir. Saz eserlerinden verilen örnekler bakıldığında; on bir farklı formda örnek eser olduğu belirlenmiş, saz semâi formunun, yedi metodun dördünde en çok tercih edilen olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sözlü eserlerden verilen örneklerde ise beş farklı formda eserler tespit edilmiş, şarkı formunun, yedi metodun yedisinde de en çok tercih edilen olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Kanun metotlarında yer alan örnek eserlerin incelenmesine ilişkin ortaya çıkan sonuçlara göre; öncelikle bilgi çağının gereği olarak, müzik eğitiminin temel boyutlarından biri olan çalgı eğitiminin, metotlu ve sistemli bir şekilde sürdürülmesi gerektiği düşünülmektedir. Çalgı eğitiminin önemli bir kolu olduğu düşünülen kanun eğitiminde; yapılan her çalışmanın bilimsel temellere oturtulması, metodun içerisinde yer alan etütler ve alıştırmaların yanında çalgıya özel bir eser listesinin doğru tercihlerle belirlenmesi ve uygulanması gerekmektedir. Verilen temel bilgiler, çalışma yol ve yöntemleri ile her seviyeye uygun eserlerin, başlangıç, orta ve ileri düzeylere göre sıralanıp her daim yararlanılması gereken ana unsurlar olarak görülmesi önemlidir. Türk müziği repertuarı içerisinde icrâ edilen peşrev, medhal, saz semaisi, sirto, oyun havaları, longa vb. formlardaki eserler icrâ, teknik ve üslup kazandırması açısından zengin olduğu düşünülen form yapılarıdır. Gerek metot içerisinde gerekse metot dışında kanun sazında teknik ve müzikal becerilerin geliştirilmesine yönelik çalgıya özel bir repertuarın belirlenmesinin yapılması gereken çalışmalar arasında olduğu görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Aydın, M. B. (2007), “Kanun Metodu”, Yeni Başlayanlar İçin, İzmir: Can Fotokopi.
- Aydoğdu G., T. (2004), “Kanun Metodu”, Ankara: Yurt Renkleri Yayın Evi.
- Bilen, S. (1995), “İşbirlikli Öğrenmenin Müzik Öğretimi ve GÜdüsel Süreçler Üzerindeki Etkileri”, (Yayınlanmamış doktora tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Büyükaksoy, F. (1997), “Keman Öğretiminde İlkeler ve Yöntemler”, Ankara: Armoni Yayınevi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. Ve Demirel, F. (2012), “Bilimsel Araştırma Yöntemleri”, 11. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çilden, Ş. (2003), “Çalgı Eğitiminde Nitelik Sorunu”, Cumhuriyetimizin 80.Yılında Müzik Sempozyumu, Bildiri, Malatya, s. 1-8.
- Kahyaoğlu, Y. (2009), “Geleneksel Türk Müziği Eğitiminde Metot İhtiyacı ve Kanun Metotları Üzerine Bir İnceleme”, 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Bildiri, OMÜ.
- Karaduman, H. (2007), “Kanun Metodu”, İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım Şirketi.
- Koroğlu, N., O. (2016), “Ney Metotlarındaki Makam Anlatımlarında Yer Alan Örnek Eserlerin İncelenmesi”, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Volume: 20, Issue 3, Pages: 743 – 766.
- Mutlu, Ü. (1998), “Kanun Metodu”, İzmir: Ermat.
- Öztosun, Ö. ve Barı, D., A. (2004), “Bireysel Çalgı Eğitimi Ders Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeylerinin Belirlenmesi”, 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu, Bildiri, SDÜ, Isparta.
- Parasız, G. (2009), “Keman Öğretiminde Kullanılmakta Olan Çağdaş Türk Müziği Eserlerinin Seslendirilmesine Yönelik Olarak Oluşturulan Alıştırmaların Etkililik ve İşgörüsellik Yönünden İncelenmesi”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Şençalar, İ. (1976), “Kanun Öğrenme Metodu”, İstanbul: Müzik Dünyası Yayınları.
- Taşçı, A. Lütfü (1978), “Kanun Öğrenme Metodu”, 1. Cilt, Elâzığ: Elâzığ Musiki Konservatuvarı Derneği Yayınları.
- Tezelli, T. (1997), “Kanun Metodu”, İstanbul: Turhan Tezelli Müzik Evi.
- Uçan, A. (1994), “Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar”, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, s.23.
- Yahya, G. (1998), 4. İstanbul Türk Müziği Günleri, “Türk Müziğinde Eğitim Sempozyumu” Kültür Bakanlığı, Ankara, s.1.
- Yalçınkaya, B. (2012), “Çalgı Eğitiminde Etüt Yazma Modeli”, e-Journal of New World Sciences Academy 2012, Volume: 7, Number: 1, Article Number: D0082.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005), “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri”, 5. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi.